

Novadu ziņu ietekme uz Latvijas mediju telpu kopumā

Šī ziņojuma mērķis ir sniegt pārskatu, analīzi un izvērtēt novadu ziņu lomu Latvijas informatīvajā telpā. Vērtējuma datu bāzi veidoja četru televīziju – Latgales Reģionālās televīzijas, Vidzemes televīzijas, TV Spektrs un Skrundas TV – veidotie ziņu sižetu laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam.

Ziņu sižeti tika skatīti vietnē <http://replay.lsm.lv/lv/raidijums/ltv/ltv33/dienas-zinas/> kopumā tika izvērtēti 304 sižeti visā periodā.

Novadu ziņas savu raidlaiku un pozīciju ir nostiprinājušas LTV1 raidījumā „Dienas ziņas” nedaudz pirms pussešiem, viegli ieskicējot aktualitātes, kas notiek ārpus centra – novadu pilsētās, mazpilsētās, pagastos un ciematos. Novadu ziņu specifika ir to neitrālā un labvēlīgā vēstījuma pozīcija, reprezentējot neparastas, reizēm arī pavisam vienkāršas idejas un darbus, ko paveic un realizē novadu iedzīvotāji. Novadu ziņās nav jāmeklē pētnieciski vai avotu un dalībnieki izvēles ziņā daudzveidīgi sižeti. Šāda veida ziņu uzdevums un loma informatīvajā telpā ir pavisam cita. Novadu ziņas piedalās latvieša identitātes veidošanā, jo izceļ **Latvijas vērtības, tikumus, tradīcijas, paveikto un unikālo**. To veidotājiem primārais mērķis nav atklāt pārkāpumus, nesaskaņas vai izteikti sarežģītas situācijas. Novadu ziņu mērķis nav būt sensacionālām. To galvenais uzdevums ir parādīt Latvijas bagātību un dažādību un cilvēkus, kuri reprezentē šīs vērtības.

Novadu ziņu skatīšanos gribas salīdzināt ar nokļūšanu citā dimensijā, kur notiek sastapšanās ar vienkāršo, „mazo” cilvēku, kurš savukārt atsevišķās reizēs tiek ar „centra cilvēkiem”, ar tiem, kuri ir atbildīgi par šo novada cilvēku (piemēram, sižetā par LR prezidenta Raimonda Vējoņa viesošanos Krāslavā (05.2016.)). Novadu ziņas var uzskatīt kā centra sastapšanos ar perifēriju, taču būtiski, ka abi šie konteksti ir mijiedarbībā.

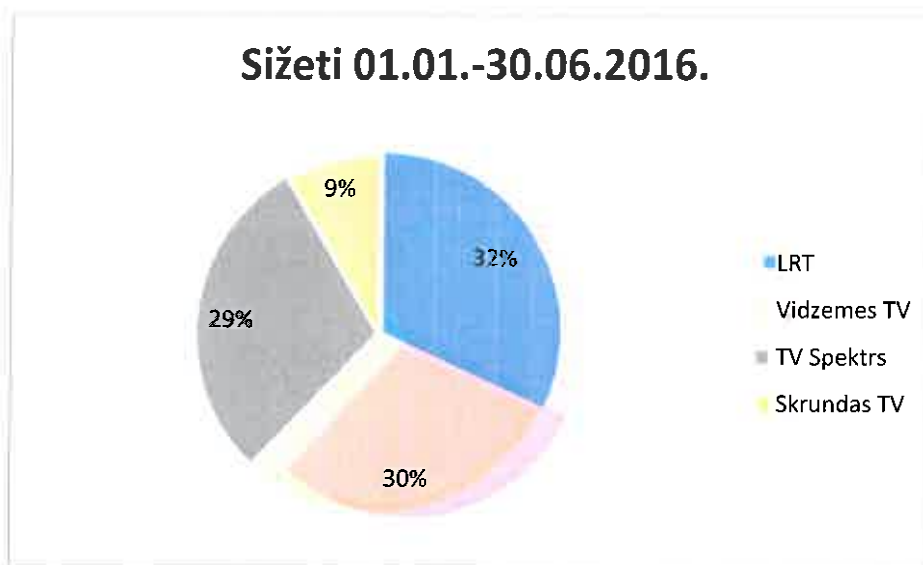
Turpmāk tekstā sižeti izvērtēti, akcentējot šādas kategorijas – ģeogrāfiskais areāls, temats, dalībnieki, nozīme un ietekme.

Jāteic, ka, izvērtējot aplūkoto materiālu, minēto televīziju ziņu veidošanas principi un paņēmieni ir vienādi, tādēļ pārskatā sniegta kopaina par visām televīzijām, atsevišķos piemēros akcentējot to atšķirību no citu televīziju darbības. Šo faktu galvenokārt nosaka televīzijas atrašanās vieta, teritorija un, protams, cilvēkresursu pieejamība.

Laika posmā no 2016.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam tika noskatīti 304 sižeti (sk. 1.attēlu: LRT – 97; Vidzemes TV – 92; TV Spektrs – 89; Skrundas TV – 26).

Kā redzams attēlā, šajā periodā visvairāk pārstāvēti trīs televīziju sagatavotie sižeti, viszemāko aktivitāti demonstrē Skrundas TV. Dominējošie ir LRT un Vidzemes TV sagatavotie sižeti, līdztekus atrodas arī TV Spektrs.

Sižetu veidošanā Latgales Reģionālajā Televīzijā šajā laikā dzirdami bija vairāki žurnālisti – L.Zute, A.Sprukte, K.Ņikitina u.c. Līdzīgi arī Vidzemes TV gadījumā – E.Lapiņa, K.Blūms, O.Brasliņš, G.Matisone, S.Baumane u.c. Savukārt Skrundas TV un TV Spektrs galvenokārt ir redzami viena žurnālista sagatavotie materiāli – attiecīgi – I.Benefeldes un S.Leitānes.

Tas norāda uz to, ka LRT un Vidzemes TV ir izveidojusies samērā stabila darbinieku bāze, tiek iesaistīti arī reģionu augstskolu studējošie – Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas un Vidzemes Augstskola. Tādējādi šāda sadarbība ne tikai veido topošo darbinieku pamatu, bet ziņas par augstāko izglītības iestāžu aktivitātēm arī ir novadu ziņu dienaskārtībā. Spilgti pamanāma ir Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas reprezentācija novadu ziņās.

Ģeogrāfiskā teritorija

Kopumā šajā laikā visvairāk sižetos tiek reprezentētas trīs pilsētas: Rēzekne (23 reizes), Daugavpils un Valmiera (16 reizes), tām seko Cēsis, Kuldīga (11 reizes) un Rēzeknes novads (9 reizes).

2.attēls

Diagrammā ir atainotas pilsētas un novadi, kas ir parādījušies sižetos vismaz trīs reizes (3.attēls). Sižetos parādās arī šādas pilsētas, novadi un pagasti (aplūkotojā laikā divas vai vienu reizi): Jēkabpils, Kandava, Pārgauja, Ludzas nov., Ķekava, Salacgrīva, Tērvete, Pelči, Skaistkalne, Cēsu novads, Krāslava, Madona, Saulkrasti, Saldus, Aglonas novads, Priēļi, Aloja, Jaunpils, Amatas novads, Rūjiena, Kocēni, Aglona, Silene, Terehova, Zīlupe, Madliena, Amata, Sēlpils, Rudzāti, Salaspils, Augstkalne, Dikļi, Pūre, Bērzpils, Sigulda, Tūja, Siguldas novads, Viļaka un novads, Īle, Rugāju novads, Džūkste, Vecumnieku novads, Kandavas novads, Aizkraukles novads, Tukuma novads, Dagdas novads, Balvu novads, Līvānu novads, Priekuļi, Litene, Ādaži, Līgatne, Lēdurga, Katlakalns, Bārbele, Balvi, Garkalne, Nereta, Limbaži, Aizkraukle, Kārsava, Mežotne, Ķeguma novads, Rauna.

3.attēls

Kā redzams, novadu ziņu ģeogrāfiskā aina ir ļoti plaša. Tas nozīmē, ka līdztekus lielāko reģiona centru atspoguļojumam tiek reprezentēti arī attālāki novadi un pagasti. Lai gan ir atsevišķi sižeti, kuros vieta netiek nosaukta, ir iespējams nojaust, kurā novadā tas notiek (secinot, kura televīzija ir veidojusi sižetu), piemēram, semināri vai diskusijas – par nekustamā īpašuma nodokli, Latvijas Samariešu apvienības, vai seminārs par latvāņu apkarošanas metodēm. Šie ir temati, kuri skar dažādu novadu un sociālo grupu cilvēkus, līdz ar to primārais ir saturs ne tik ļoti ģeogrāfiskā piederība.

Precīzi noteikt vietu ir sarežģīti arī „kustības” sižetos, piemēram, ziņa par laivošanu pa Gaujas upi vai jaunsargu aktivitātēm mežā.

Latgales Reģionālā Televīzija ir sagatavojusi vislielāko skaitu sižetu, tajos dominējošās ir lielākās Latgales reģiona pilsētas - Rēzekne un Daugavpils, kā arī to novadi. Tām seko Ludzas pilsēta un Kārsavas novads. LRT ir izbraukuši arī aiz Latvijas robežas – sagatavojuši sižetu no Sanktpēterburgas, atspoguļojot Latgales novada viesošanas kaimiņzemē.

Vidzemes TV dominējošās ģeogrāfiskās kategorijas ir Vidzemes reģiona lielākās pilsētas (mazpilsētas) – Valmiera, Cēsis, Valka, Gulbene un novads, kā arī Smiltene. Jāpiebilst, ka Vidzemes TV sižetos Valkas pilsēta parādās saistībā ar robežpilsētu Valgu pilsētu Igaunijā. Tās visbiežāk ir kopīgas aktivitātes, piemēram, pārrobežu programmas projekts, kas paredz veidot kopīgu Valkas un Valgas pilsētas centru; jauniešu hobijiem – par kaskadieru cienīgiem trikiem – pārvarot dažādus šķēršļus pilsētvidē u.c. Sižetos izskan arī informācija par Beverīnas novadu, kas ietver bijušā Valmieras rajona Brenguļu un Kauguru pagastus, kā arī bijušā Valkas rajona Trikātas pagastu.

TV Spektrs ģeogrāfiskais areāls apver novadus, kas atrodas Zemgalē, Kurzemē, Vidzemē, kā arī pievēršas Pierīgas teritorijām, tādēļ dominējošās pilsētas ir Tukums, Bauska un Ogre.

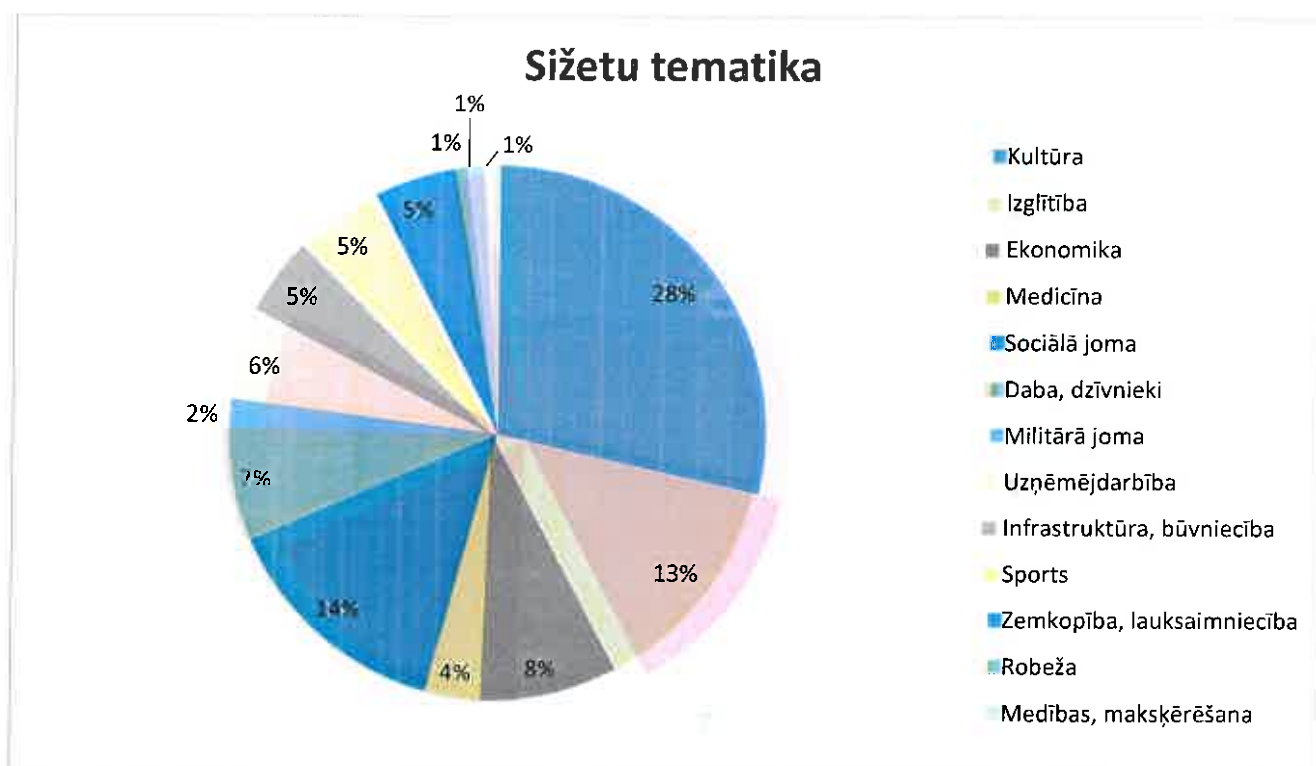
Savukārt Skrundas TV atspoguļo Viduskurzemē notiekošo, kur dominē Skrundas un Kuldīgas pilsētas aktualitātes. Arī Saldus novads ir Skrundas TV pārziņā. Skrundas TV ļāva iepazīt Pelču ciematu, kura

bibliotēkā norisinājās Nakts lasīšanas festivāls, kā arī par kanisterapijas iespējām Pelču internātpamatskolā – attīstības centrā.

Sižetu ģeogrāfijā dominē divas tendences: televīzijas, pirmkārt kā primāro izvēlas lielāko un apkārt esošo pilsētu atspoguļojumu, otrkārt, šie novadu centri ir arī sociāli aktīvi – to iedzīvotāji organizē pasākumus, svētkus, diskutē, rada u.tml. Tomēr, kā redzams, vietējās televīzijas ataino notikumus arī attālākos pagastos un ciematos – tas nav regulāri, tomēr televīzijas cenšas aptvert gandrīz visu sava novada teritoriju. Vietējo televīziju darbībā redzams teritoriju sadalījums: centrs – perifērija un robeža. Šīs kategorijas nereti nosaka arī tēmu izvēli un atspoguļojumu.

Televīziju veidotie sižeti palīdz apgūt un apjaust Latvijas teritorijas robežas, tās plašumu un daudzveidību, jo pilnveido zināšanas ģeogrāfijā, iepazīstot dažādas Latvijas vietas, kā arī novadu specifiku un atšķirīgās īpatnības.

Tematika un saturs

4.attēls

Aplūkojot vietējo ziņu tematiku, ir redzams, ka iecienītākā televīzijas ziņu sadaļa ir **kultūra**. Kultūras joma ir ļoti plaša, jo tā ietver vairākas nozares – mūzika, māksla, deja, vēsture, svētki, festivāli.

Kultūras sadaļa reprezentē novada iedzīvotāju radošās izpausmes, aktivitātes, kā arī muzeju, vēsturisku piemīņas vietu. Būtiska ziņu tēma ir dažādu gada balvu pasniegšana (īpaši janvāra un februāra mēnesī), godinot aktīvākos jauniešus, darbiniekus, zemniekus, novada iedzīvotājus – piemēram, pasākums „Gada jaunietis” Kandavā un „Asmu latgalīti” Daugavpilī. Tāpat nozīmīga ir svētku un festivālu atainošana, piemēram, pilsētas svētki (galvenokārt maijā un jūnijā).

Vērojot novadu ziņas, ir iespējams noskaidrot par festivālu daudzveidību – Tukumā norisinājās kultūras festivāls cilvēkiem ar īpašām vajadzībām; deju festivāls, nakts lasīšanas festivāls u.c.

Latvijas valsts svētku nedēļā tika vēstīts par Kārsavas novada laulātajiem, kuri kopā nodzīvojuši piecdesmit un vairāk gadus. Ziņā tika akcentētas ģimenes vērtības, paaudžu līdzās dzīvošana un saskaņa, kā arī tā attieksme, kas ļāvusi sižeta dalībniekiem nodzīvo kopā tik ilgi.

Aplūkojot ziņu sižetus, ir redzams, ka nozīmīga loma kultūras dzīvē ir muzejiem, konkrēti – kultūrvēsturisku vietu un personību pieminēšanai u.tml. Piemēram, Skrundas TV atspoguļoja aktivitātes O.Kalpaka muzejā „Airītes”, tādējādi veidojot regularitāti un sižeta secību – gan par pasākumiem, kas veltīti O.Kalpaka piemiņai, gan par Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikuma rīkoto starptautisko koktēlniecības plenēru, kura laikā tapušās skulptūras tika uzdāvinātas Oskara Kalpaka muzejam Airītēs.

Viena no iecienītām kategorijām novadu ziņās ir arī izglītība. Ļoti aktuāls sižets novadu kontekstā ir skolu reformas, proti, mazo skolu slēgšana. Līdztekus tiek stāstīts par notikumu skolā, rīkotajiem pasākumiem, konkursiem. Skolēnu brīvdienās aktuāla ziņa ir pedagogu prasmju uzlabošanas un pilnveides semināri. Izglītības sadaļu papildina aktualitātes, kas ir regulāras, piemēram, skolēnu līdzdalība Ēnu dienās, Karjeras nedēļas pasākumi.

Izglītības jomu aplūkotajā periodā papildināja arī Daugavpils Universitātes zinātnieku atradums – Švarcera koksngrauzis – vaboļu pasuga – Daugavpils pētniekiem izdevās aprakstīt otro pasaulē zināmo šīs pasugas īpatni.

Nozīmīga novadu ziņu tēma ir sociālā joma (pašvaldību darbs, sociālās grupas – pensionāri, māmiņas, bērni ar īpašām vajadzībām, dzimstība u.c.). Šī tēma ir ļoti plaša un daudzveidīga un ir vienīgā, kas akcentē problēmas reģionos – pakalpojumu pieejamību, pensionāru aprūpi, arī pagastu pārvalžu aktualitātes. Atkarībā no tēmas nozīmības tā nereti tika turpināta vairākās ziņās, piemēram, par aprūpes centra „Kalkūni” nākotni, ko veidoja Latgales Reģionālās televīzijas žurnālisti. Problēma akcentē ne tikai sociālo centru darbību un problēmas Latgalē, bet arī visā Latvijā:

No ierastajām mājām uz svešu vidi, neraugoties uz iebildumiem, jau pārvietoti aprūpes centru «Rauna» un «Kauguri» iemūtnieki. Pirms mēneša ministrijā lēma, ka papildus Allažu un Teikas sociālo centru darbības pārtraukšanai, 2019. gadā slēgs arī centru «Kalkūni» Daugavpils novadā. Pamatojums – kopā dzīvo bērni un pieaugušie, augstas uzturēšanas izmaksas, ēku

kompleksam ilgtermiņā nepieciešams finansējums. Kalkūnu darbinieki kategoriski iebilst un norāda uz vairākām iespējām, kādas ir vienīgi šajā centrā. Ministrijas aprēķinos iecerēts, ka sociālo aprūpes centru iemūtniekus varētu ievietot ģimenēs – tur viņiem būtu labāk. Centrā "Kalkūni" lielākajai daļai iemūtnieku ir tik smagas diagnozes, ka viņus nav iespējams integrēt sabiedrībā.

Tādējādi šo centru darbiniekiem ir iespēja izteikt savu viedokli, kas tiek atainots arī nacionālajā līmenī, iespējams, lai tiktu pārdomāts šis lēmums. Novadu ziņu sociālā tematika atklāja, ka novados tiek risinātas problēmas centra un perifērijas attiecību līmenī, piemēram, par meliorēto zemju apsaimniekošanas likumu, gan par problēmām, kas skar konkrētu reģionu teritoriāli, piemēram, mežu izciršana, taču ir valstiska līmeņa aktualitāte.

Tāpat reģionos aktuālas ir ekonomikai, medicīnai, dzīvniekiem un dabai veltītie jautājumi, uzņēmējdarbība, infrastruktūras uzlabošana un būvniecība, sports, zemkopība un lauksaimniecība un militārā joma.

Ekonomika tika izdalīta kā atsevišķa nozare, jo informē par reģionu attīstības un plānošanas jautājumiem, finanšu piesaisti, projektu realizāciju, kas skar nodarbinātību, kā arī darbavietu skaita iespējamus variantus. Tiek vēstīts par Starptautisko biznesa forumu, kas notika Daugavpilī, Valsts prezidenta viesošanās Valmieras ražošanas uzņēmumos u.tml. Tomēr ne vienmēr ekonomikai veltīti sižeti ir vērsti uz labklājības veicināšanas pasākumu atainojumu – nereti tie skar vietējiem iedzīvotājiem nozīmīgu objektu darbību, proti, Gulbenes novada Beļavas pagastā nozīmīga ziņa bija Latvijas pasta reorganizāciju, kad tika plānots slēgt pasta nodaļas, tā kā netika noslēgta jauns līgums. Vidzemes TV sniedza situācijas izklāstu tā kā iedzīvotāji, kā arī pagasta pārvalde bija kategoriski noraidoša pret pasta slēgšanu.

Uzņēmējdarbības tēmas galvenokārt tiek atainotas kā iespējas mazpilsētās un laukos, nereti tās reprezentē tieši gados jauni cilvēki, kuri atgriezušies pagastā un uzsākuši savu uzņēmējdarbību. Televīzijas regulāri informē arī par lauku teritoriju iesaisti starptautiskajās aktivitātēs, tādējādi parādot mazpilsētu un lauku teritoriju un cilvēkresursu kapacitāti.

Ļoti nozīmīga joma, kas piedalās uzņēmējdarbības veicināšanā, ir infrastruktūra un būvniecība (piemēram, par tilta remontu Staicelē, par energoefektīvo sporta zāli Ādažos u.c.). Šādu projektu realizācija un reprezentācija televīzijā ataino novadu teritoriju potenciālu, tādējādi uzlabotāku vidi uzņēmējdarbības uzsākšanai. Tomēr būvniecības tematiku novadu ziņās nereti nonāk arī pavisam pretējā kontekstā, proti finanšu resursu trūkumu, tādēļ ļoti bieži sižeti ataino būvniecības projektu realizācijas neiespējamību, piemēram, par šādu situāciju tika stāstīts LRT: vecākajai lauku amatnieku celtajai baznīcai tiek ierīkota apkures sistēma, taču turpmākajiem darbiem līdzekļu nepietiek. Reģionālās televīzijas iesaistās arī valstiska līmeņa projektu reprezentācijā. Piemēram, Vidzemes

televīzija veidoja sižetu par Salacgrīvas iedzīvotāju attieksmi pret dzelzceļa līnijas „Rail Baltica” būvniecību.

Projektu iespējas tiek akcentētas arī zemkopības un lauksaimniecības tēmu aspektā gan reprezentējot izmantotos līdzekļus, ierīkojot uzlabotas saimniecības, gan stāstot par iedzīvotāju paveikto konkrētajā nozarē.

Novadu ziņās regulāra satura kategorija ir sporta ziņas. Sporta aktivitātēs piedalās ne tikai bērni, bet arī pieaugušie. Tuvojoties Olimpiskajām spēlēm, Vidzemes TV informēja ar šķēpmetēju Līnu Mūzi un tikās ar sportistes pirmo treneri.

Lai gan medicīnas tēmu varētu attiecināt uz sociālo problemātiku, tomēr tā ir izdalīta kā atsevišķa kategorija, jo redzams, ka tā ir aktuāla tēma novados, kuras problēmas sākums ir valsts nostādne kopumā – galvenokārt medicīnas pakalpojumu kontekstā, ārstu pieejamību laukos u.tml.

Militārā joma galvenokārt ir aktuāla Latgales reģionā, tā kā regulāri tiek akcentētas dažādas ar robežu saistītas aktualitātes, piemēram, PVD pārtikas pārbaude Terehovas Robežkontroles punktā, savukārt Viļaka tika izvēlēta par ziņošanas vietu sižetā par personu apliecinošu dokumentu pierobežā. Militārās tēmas aspektā būtiska ziņa bija arī Latvijas Nacionālo bruņoto spēku, kaimiņvalstu un sabiedroto spēku mācības un vingrinājumi. Robežattiecības aktuālas ir Vidzemes TV gatavotajiem sižetiem, taču galvenokārt saistībā ar pilsētu Valgu – kā sadarbības pilsētu, kā arī Latvijas iedzīvotāju tendenci doties uz kaimiņvalsti pēc degvielas – šis sižets bija viena no aktualitātēm janvāra sākumā, tā kā tajā laikā Latvijā tika paaugstināts akcīzes nodoklis. Tādējādi novadu ziņās tiek atklāts un parādīts tas, kā reģionos tiek pieņemti un ievēroti valstiska līmeņa lēmumi.

Jāpiebilst, ka ziņās tiek atspoguļoti arī iedzīvotāju hobiji un neparastas aizraušanās – tās tika pievienotas uzņēmējdarbības, sporta u.c. sadaļās, jo reprezentē kādu aktivitāti, ko cilvēks dara, un nereti tā kļūst par pamatu sava uzņēmuma dibināšanai vai kāda pasākuma organizēšanai, piemēram, tulpju kolekcionārs izveidoja lielāko tulpju kolekciju Zomgalē un kopā ar dzīvesbiedri nolēmuši izveidot Tūrisma un amatniecības centru, kas ļautu attīstīties arī citiem novada mazajiem ražotājiem; autoveiklības sacensībām Pūrē; slēpņošanu ar apvidus auto Embūtē; sieviešu iesaistīšanos vīrišķīgā nodarbē – medībās Skrundā.

Kopumā var secināt, ka līdztekus tā sauktajām „vieglajām tēmām” – kultūrai, kas noteikti dominē novadu ziņās, tomēr tiek atspoguļoti arī komplicētāki gadījumi, kas no žurnālistiem pieprasa iedziļināšanos problēmā, visu iesaistīto pušu reprezentāciju u.tml. Šī tematika spilgti pamanāma TV Spektrs raidījumos (piemēram, sižeti par pedagogu atalgojuma modeļa negatīvo ietekmi uz mazo skolu skolotājiem, diskusijas par Ogres pilsētas kādreizējā vadītāja iemūžināšanu bronzā u.c.). Iespējams, to nosaka televīzijas darbības areāls, jo TV Spektrs ataino notikumus Pierīgā, kur ir lielāka iedzīvotāju kapacitāte, līdz ar to arī viedokļu dažādība.

Sižetu ilgums ir 2 līdz 3 minūtes, kas ir samērā minimāls laiks, lai atklātu kādas problēmas dziļāko būtību, tomēr, lai ieskicētu problēmu un diskusijas turpinātos, to var vērtēt kā pietiekamu un pamatotu.

Dalībnieki un ziņu avoti

Dalībnieku atlase ziņām, protams, ir atkarīga no tās tematikas, taču kopumā var secināt, ka sižetā parasti piedalās 2-3 intervējamie: notikuma iniciator-s/-e, viedoklis no malas, kā arī kāds trešais dalībnieks. Jāteic, šie izteikumi ir līdzīgi, tāpēc nevar apgalvot, ka atspoguļo viedokļu dažādību, nereti šķiet, ka tie veic žurnālista funkciju – izklāsta kas noticis, kur, kāpēc u.tml. Piemēram, sižetā par dzelzceļa līnijas „Rail Baltica” izbūvi tika intervēts tikai viens iedzīvotājs, kas pauda atbalstu līnijas izbūvei, lai gan sākotnēji sižetā tika pausta doma par apdraudējumu dzelzceļa līnijas apkārtnē (dabas un dzīvnieku). Līdz ar to ir redzams, ka ziņošanas objektivitāte un redzespunkts nereti izpaliek. Lielāka viedokļu dažādība un diskusijas parādās neierastās situācijās. Piemēram, sižetā par Beverīnas novada pašvaldību:

Kārtējā varas maiņa Latvijas pašvaldībās. Beverīnas novadā šonedēļ no amata atbrīvoja līdzšinējo domes priekšsēdētāju. Kopš pērnā gada vasaras šī ir jau otrā varas maiņa. To veicinājušas deputātu domstarpības dažādos jautājumos. Domes sēdē par citu kandidātu nobalsoja vien trīs deputāti, un viņš netika ievēlēts.

Šajā sižetā tika atspoguļoti gan atbrīvotā domes priekšsēdētāja viedoklis, gan arī citu domes deputātu izteikumi, tādējādi ļaujot skatītājam izvērtēt pašvaldības vadītāja darbību.

Tomēr bija vērojami arī atsevišķi sižeti, kuros trūka informācijas no dalībniekiem, proti, intervējamo skaits varēja būt lielāks, līdz ar to skatītājam netiek radīts tik viennozīmīgs un vienpusīgs situācijas atainojums.

Novadu ziņu dalībnieku loks pēc to sociālās piederība ir ļoti plašs – līdztekus kultūras un izglītības darbiniekiem, žurnālisti uzrunā ļoti dažādu sociālo grupu cilvēkus – pensionārus, maznodrošinātos, bezpajumtniekus u.tml. Par ziņu dalībniekiem tie kļūst sociālās problemātikas kontekstā.

Sižeti ir daudzveidīgi arī pēc to dalībnieku dzimuma, vecuma un tautības. Tā kā viena no novadu ziņu iecienītākajām satura kategorijām ir izglītības joma, tad regulāri sižetu dalībnieki ir arī jaunieši, kas jau spēj izteikt savu viedokli un sniegt detalizētāku situācijas skaidrojumu. Visbiežāk dažādu tautību iedzīvotāji piedalās sižetā kā intervējamie, jo ir viesi, tūristi, sadarbības partneri un svētku dalībnieki. Par citu kultūru ietekmi un lomu Latvijas teritorijā liecina arī daudzās aktivitātes

novados, īpaši tajos, kas robežojas ar Igauniju vai Lietuvu. Par to tiek pavēstīts, taču sižetu piepildītāku veidotu arī kāda konkrēta intervija, piemēram, TV Spektrs sižetā par Lietuvas Neatkarības svinēšanu Vecumnieku novada Skaistkalnē, kur gandrīz puse iedzīvotāju ir lietuvieši. Šāda informācija apliecina un demonstrē Latvijas multikulturālo situāciju atsevišķās teritorijās.

Nozīme un ietekme

Novadu ziņu ietekmi un nozīmību nosaka vairākas pazīmes, kas tika konstatētas, noskatoties ziņu sižetus. Pirmkārt, pastāvība un paredzamība jeb sensacionalitātes trūkums, tikai dažus sižetus varēja vērtēt kā ārkārtas situācijas novadā vai reģionā. Ziemas sezonā tās bija saslimšanas un infekcijas, citos gadalaikos PVD konstatētais Āfrikas cūku mēris, kas izplatījās arī visā Latvijā. Pārējos gadījumos tās ir ziņas, kas ir pakārtotas gada notikumiem, piemēram, svētkiem; gadalaikiem – atkušņa laikā kļūst aktuāls jautājums par ceļu kvalitāti; mācību gada laikā – notikumi skolās un muzejos. Pie „regulārajām” ziņām varētu attiecināt informāciju par pedagogu kvalifikācijas celšanu, objektu būvniecību, jubileju svinēšanu u.c. Tomēr vairumā gadījumu novadu ziņas tiešām reprezentē to atbilstību nosaukumam – atainot tikai vietējos notikumus kultūrā, sociālajā jomā, izglītībā, ekonomikā. Līdz ar to vietējo televīziju žurnālistikā nepastāv ziņu kopēšana vai atkārtošana, katra ziņa un vēstījums ir unikāls, katra televīzija ir izveidojusi savu stāstu. Taču būtiski, ka šie stāsti netiek demonstrēti tikai kā reģiona problēma. Ziņa tiek veidota, akcentējot to, kas notiek ar valstiska līmeņa problēmām reģionos.

Otrkārt, novadu ziņas ir reģionu tēla veidotājas. Šajā žurnālistikas žanrā īsi, bet daudzveidīgi tiek parādītas mazpilsētu, novadu, pagastu un ciematu vērtības, tradīcijas, objekti un darbības, tādējādi reprezentējot konkrēto vidi. Nokļūšana ziņu sižetā reģionu teritorijām atvieglo atrašanos publiskajā telpā kopumā. Reprerentācija, protams, varētu būt izvērstāka, taču tas nav vietējo televīziju mērķis. Var secināt, ka novadu ziņas sniedz nozīmīgu ieguldījumu Latvijas mediju telpā kopumā, jo galvenokārt veic divas būtiskas funkcijas – informatīvo un izglītojošo. Tajās tiek vēstīts par to, kas notiek visā Latvijas teritorijā, līdz ar to ir iespējams uzzināt par aktuālo reģionos, savukārt izglītojošo funkciju realizē ziņas, kas vēsta par ievērojamiem cilvēkiem, viņu devumu un ieguldījumu visas Latvijas labā, nozīmīgiem faktiem, lēmumiem, kā tie tiek realizēti novados. Nereti šādā veidā – caur reģionu prizmu, ir iespējams noskaidrot par būtiskiem procesiem valstī un pasaulē.

Dr.sc.com. Sandra Murinska-Gaile,
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas
Reģionālistikas zinātniskā institūta pētniece

Sandra
/Sandra Murinska-Gaile/